

Lokalny Program Rozwoju Gospodarczego dla Gminy Lisewo

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Strategicznego Gospostrateg „Społeczny i Gospodarczy Rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków”, realizowany przez konsorcjum w składzie: Województwo Kujawsko-Pomorskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Nr umowy GOSPOSTRATEG1/385453/3/NCBR/2018

Narodowe Centrum
Badań i Rozwoju

Spis treści:

I. Wstęp

II. Diagnoza sytuacji gospodarczej w gminie Lisewo

1. Charakterystyka gminy.
2. Gęstość zaludnienia.
3. Bezrobocie.
4. Uwarunkowania lokalizacyjne i rozwojowe gminy.
5. Infrastruktura komunikacyjna.
6. Komunikacja publiczna.
7. Dostępność energetyczna.
8. Media wodno – kanalizacyjne.
9. Kapitał ludzki w gminie.
10. Nieruchomości i tereny inwestycyjne.
11. Kierunki rozwoju gminy.
12. Kierunki wsparcia lokalnego biznesu.
13. Unikalne cechy gminy.
14. Przynależność gminy do stowarzyszeń i organizacji.
15. Podmioty ekonomii społecznej.
16. Powiązania kooperacyjne na terenie gminy.
17. Analiza SWOT.

III. Cele i priorytety Lokalnego Programu Rozwoju Gospodarczego.

IV. Kierunki polityki rozwoju gospodarczego.

V. Plan finansowy realizacji programu.

VI. Monitorowanie i ewaluacja realizacji programu.

I. Wstęp

Lokalny Program Rozwoju Gospodarczego - to plan działań przyjmowany przez radę gminy ukierunkowany na wspieranie rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) określający: diagnozę sytuacji gospodarczej w gminie, problemy i wynikające z nich potrzeby, kierunki działań wspomagających rozwój sektora MŚP wraz z inicjatywami (projektami), sposób nadzoru nad jego realizacją.

Ważnym składnikiem procesu opracowywania takiego planu jest współpraca z lokalnym środowiskiem gospodarczym. Zakłada się, że LPRG przyczyni się do wspierania w skoordynowany sposób rozwoju lokalnego sektora MŚP, jak również ułatwi dostęp do środków unijnych w nowej perspektywie finansowej. Określa obecny potencjał rozwojowy, jak również to, co jest możliwe do osiągnięcia w perspektywie najbliższych lat.

W polityce lokalnej w zakresie tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi już istniejących podmiotów, jak i pozyskiwania nowych inwestorów należy uwzględnić te elementy, w które obszar został wyposażony (naturalnie lub przez wypracowanie określonych rozwiązań). Te rozwiązania mogą zostać wykreowane lub ulepszone (np. infrastruktura, polityka podatkowa, jakość i szybkość obsługi w urzędach, współpraca między władzami a inwestorami). Każda jednostka samorządowa, prowadząc określoną politykę, dąży do uzyskania przewagi konkurencyjnej pod względem atrakcyjności inwestycyjnej. Pozyskiwanie przedsiębiorców i powstawanie nowych inwestycji przekłada się bowiem bezpośrednio na zwiększanie dochodów budżetowych gminy, a zwłaszcza dochodów własnych, z których można finansować zadania służące rozwojowi lokalnej społeczności.

Jak każdy dokument planistyczny, tak i niniejszy Program Rozwoju Gospodarczego analizuje i ocenia aktualną sytuację, identyfikuje aktualne problemy, diagnozuje potrzeby lokalnej społeczności (przede wszystkim przedsiębiorców jako głównych interesariuszy LPRG) oraz określa kierunki działań zmierzających do poprawy stanu istniejącego. Sformułowanie w tym dokumencie cele strategiczne oraz propozycje konkretnych działań pozwolą w nadchodzącym okresie programowania na skoncentrowanie środków i zasobów na najważniejszych działaniach, które zapewnią osiągnięcie założonej wizji gminy w zakresie

rozwoju

gospodarczego.

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

II. Diagnoza sytuacji gospodarczej w gminie Lisewo.

1. Charakterystyka gminy

Gmina Lisewo usytuowana jest w pobliżu niezwykle urokliwych, bogatych w zabytki miast: Chełmna, Grudziądza i Torunia. Leży przy głównym szlaku komunikacyjnym – autostradzie A1 w województwie kujawsko-pomorskim. Najcenniejsze tereny znajdujące się przy węźle Lisewo, Gmina objęła Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego, który umożliwia ulokowanie inwestycji przedsiębiorstw z kraju i z zagranicy.

Sercem gminy jest miejscowość Lisewo, w której zamieszkuje ok. 1800 mieszkańców. W tej miejscowości zlokalizowane są główne instytucje oraz większość przedsiębiorstw oraz lokalny handel. Wieś posiada duży potencjał rozwoju budownictwa mieszkaniowego. Z myślą o rozwoju gminy przygotowuje tereny pod zabudowę jedno i wielorodzinną. Wieś wyposażona jest we wszystkie niezbędne media: wodę, kanalizację, sieć szerokopasmową oraz gaz ziemny. W gminie wytwarzane są lokalne i regionalne produkty spożywcze tj.: ser lisewski, wędliny Ritter oraz chleby z 2 lokalnych piekarni.

W Lisewie można poczuć się jak w małym miasteczku, a mieszkać na wsi. Wszystko jest na miejscu: szkoły, sklepy, kościół. Posiadamy tereny zielone w centrum Lisewa. Najcenniejszym zabytkiem gminy jest kościół parafialny pochodzący z końca XIII wieku. Poza Lisewem znajduje się wiele ciekawych miejsc tj. ruiny zamku krzyżackiego z XIV wieku, zespoły pałacowo – parkowe, zespół klasztorny oraz gospodarstwa agroturystyczne. Sprzyja to rodzinnym wypadom na rowerach, czemu służyć będzie nowo budowana ścieżka pieszo-rowerowa oraz szlaki rowerowe.

Mieszkając w Lisewie wszystko jest dosłownie na wyciągnięcie ręki: Gminne Przedszkole czynne 9 godzin dziennie, Szkoła Podstawowa z dwoma halami gimnastycznymi, żłobek, boisko wielofunkcyjne oraz trawiaste, 3 place zabaw, dobrze wyposażony Ośrodek Zdrowia z gabinetem rehabilitacyjnym, biblioteka, aula widowiskowa.

W ostatniej dekadzie nastąpiły znaczące zmiany w strukturze gospodarczej gminy. Wciąż ważną dziedziną gospodarki jest rolnictwo, gdyż znaczną część powierzchni gminy zajmują użytki rolne. Jednocześnie obserwujemy, że mieszkańcy coraz rzadziej utrzymują się z rolnictwa. Gospodarstwa rolne są w znacznej części wyspecjalizowane i zmechanizowane. Obecnie jedynie co dziesiąty mieszkaniec gminy utrzymuje się z pracy w gospodarstwie rolnym. Pozostali mieszkańcy znajdują zatrudnienie w lokalnych firmach i instytucjach lub dojeżdżają do pracy do pobliskich miast i miasteczek. W gminie Lisewo silnie rozwinięty jest handel, w Lisewie zlokalizowanych jest kilkadziesiąt sklepów i sklepików, w tym wyspecjalizowanych. Tak duża oferta handlowa przyciąga do Lisewa również mieszkańców okolicznych gmin. W gminie funkcjonuje również kilka małych i średnich przedsiębiorstw, zatrudniających od kilku do kilkudziesięciu pracowników.

Istotną rolę w gospodarce odgrywają również miejscowe spółdzielnie: Spółdzielnia Mleczarska, Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska oraz Spółdzielnia Mieszkaniowa. Lisewska Mleczarnia od kilku lat za swoje produkty zdobywa liczne nagrody i wyróżnienia takie jak. Orły Wprost, Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorza.

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

Bezcennym bogactwem gminy jest jej społeczeństwo. Działające tu stowarzyszenia i grupy nieformalne skupiają ludzi w różnym wieku, począwszy od młodzieży po seniorów. Swą działalnością animują i integrują lokalne środowiska. Co roku podejmowanych jest szereg starań o to, aby mieszkańcy mogli atrakcyjnie spędzić czas wolny. Współpraca z mieszkańcami została doceniona poprzez wyróżnienia: Proobywatelski Samorząd, Super Samorząd oraz Samorząd Przyjazny Ekonomii Społecznej. W Gminie z powodzeniem funkcjonuje Młodzieżowa Rada Gminy, a w planach powołanie jest Rady Seniorów oraz Rady Gospodarczej.

2. Gęstość zaludnienia

W gminie Lisewo liczba ludności wynosi 5113 (według stanu na 31 grudnia 2020r.). Średnia gęstość zaludnienia wynosi 60 osób na km². Gęstość zaludnienia w Gminie Lisewo regularnie spada. Wpływ na to ma ujemny przyrost naturalny oraz migracja ludności. Odpływ mieszkańców przez lata spowodowany był brakiem możliwości osiedlenia się na sporej części gminy. Teraz, dzięki przemyślanemu planowaniu przestrzennemu, mamy duże szanse na zahamowanie tego trendu. Podaż działek budowlanych regularnie się zwiększa. Kolejne tereny są „uwalniane” spod produkcji rolnej i buduje się na nich domy jednorodzinne. W ostatnich miesiącach gmina podjęła działania w celu powołania Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej, w celu budowy wielorodzinnych budynków.

3. Bezrobocie

Według stanu na 31 grudnia 2020 r. w Gminie Lisewo było 225 osób bezrobotnych z czego 115 to mężczyźni, a 110 kobiety. Niepokoi liczba długotrwale bezrobotnych. W Gminie Lisewo było 125 osób, czyli ponad połowa wszystkich zarejestrowanych w PUP. Stopa bezrobocia w grudniu 2020 r. dla powiatu chełmińskiego wyniosła 13,3% (w stosunku do 2019 r., wzrost o 1,5%). Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Lisewo 276 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 32 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -244. 30,3% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Lisewo pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 35,6% w przemyśle i budownictwie, a 10,5% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,5% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

W porównaniu do całego województwa kujawsko-pomorskiego mieszkańcy gminy Lisewo mają niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Lisewo największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone oraz zasadnicze zawodowe. Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz podstawowe ukończone. W gminie Lisewo występuje problem w pozyskiwaniu pracowników, w tym z kwalifikacjami.

4. Uwarunkowania lokalizacyjne i rozwojowe gminy

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Strategicznego Gospostrateg „Społeczny i Gospodarczy Rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków”, realizowany przez konsorcjum w składzie: Województwo Kujawsko-Pomorskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Nr umowy GOSPOSTRATEG1/385453/3/NCBR/2018

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

Gmina Lisewo usytuowana jest w środkowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie chełmińskim. Przez teren gminy przebiega odcinek autostrady A1 o długości 7,5 km. Zlokalizowany w Lisewie węzeł autostradowy stwarza możliwość usytuowania w jego obrębie obiektów handlowych, magazynowych i produkcji nieuciążliwej. Najbliżej położonymi miastami są Chełmża – oddalona o 13 km, Wąbrzeźno – oddalone o 17 km oraz Chełmno – oddalone o 20 km. A do Torunia jest 33 km. Gmina posiada znakomicie rozbudowaną sieć sklepów oraz zakładów usługowych m.in. zakład mięsny, piekarnie, stację benzynową, stację kontroli pojazdów, punkty obsługi rolnictwa, kwaciarnie, restauracje, cukiernię, punkty apteczne, zakłady fryzjerskie, wytwórnię wyrobów z włókien poliestrowych. Działają tu również: Spółdzielnia Mleczarska, Spółdzielnia Mieszkaniowa, Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” i Oddział Banku NICOLAUS w Toruniu. Z bazy sklepowo – usługowej korzystają nie tylko mieszkańcy, ale także osoby z sąsiednich gmin i powiatów.

5. Infrastruktura komunikacyjna

Gmina Lisewo charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną. Przez Gminę Lisewo przechodzi droga wojewódzka nr 548 łącząca drogę krajową nr 91 oraz drogę krajową nr 55 w Stolnie z drogą krajową nr 15 koło Pląchot. W Lisewie znajdują się zjazd z Autostrady A1 (Węzeł Lisewo). W planach na lata 2023r.-2025r. jest budowa obwodnicy Lisewa. 3-kilometrowa obwodnica zacznie się rondem w miejscu połączenia drogi wojewódzkiej nr 548 z łącznicą umożliwiającą wjazd na autostradę. Następnie ominie Lisewo od strony północnej. Jest to bardzo ważna inwestycja dla Gminy Lisewo. Da możliwość rozwoju Lisewskiej Strefy Inwestycyjnej „Węzeł Lisewo”, pozyskania kolejnych inwestorów oraz stworzenia miejsc pracy. W Kornatowie znajdują się dworzec kolejowy PKP na trasie Toruń-Grudziądz. Drogi gminne nie mają większego znaczenia dla MŚP w Gminie Lisewo.

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

Usytuowanie Gminy Lisewo przy najważniejszych szlakach komunikacyjnych

6. Komunikacja publiczna

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Strategicznego Gospostrateg „Społeczny i Gospodarczy Rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków”, realizowany przez konsorcjum w składzie: Województwo Kujawsko-Pomorskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Nr umowy GOSPOSTRATEG1/385453/3/NCBR/2018

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

W Gminie Lisewo przewoźnik Arriva pokonuje trasę Lisewo-Chełmno, Chełmno-Lisewo od wczesnych godzin porannych do popołudniowych (od 5:02 z Lisewa, ostatni o 15:24). Trasa linii autobusowej daje możliwość mieszkańcom dojazdu do Zakładu Opieki Zdrowotnej w Chełmnie, do miejsc pracy znajdujących się w Stolnie, Grubnie, Chełmnie czy do szkół ponadgimnazjalnych w Chełmnie. Niedawno powstały nowe przystanki autobusowe w miejscowościach Lipienek oraz Struczoń. Co daje mieszkańcom wsi duże szanse na znalezienie pracy, bądź pozbycie się problemu z dojazdem. Jednak na 18 sołectw w Gminie Lisewo, Arriva dojeżdża tylko do 9. Mieszkańcy z pozostałych wsi, którzy nie posiadają prawa jazdy nie mają szansy dostania się do miejsca pracy. Dlatego mamy w planach zorganizowanie lokalnej komunikacji, która pozwoli mieszkańcom na więcej możliwości dojazdu. Liczymy również na to, że w przyszłości uda nam się poprzez konsultacje z przewoźnikiem stworzyć więcej kursów autobusowych umożliwiających dojazd do pracy również w godzinach popołudniowych. W miejscowości Kornatowo jest dworzec PKP. Z dworca PKP w Kornatowie, mieszkańcy gminy mogą dostać się do Torunia bądź Grudziądza, ale też do Ostaszewa, gdzie znajdują się Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna. Z Kornatowa kursuje 10 par połączeń do Torunia i 9 par połączeń do Grudziądza. Pociągi w godzinach 6.20 do 20.00 kursują średnio co 2,5 godziny umożliwiając dotarcie do szkół i zakładów pracy.

Trasa przewoźnika Arriva – Gmina Lisewo

7.

Dostępność energetyczna

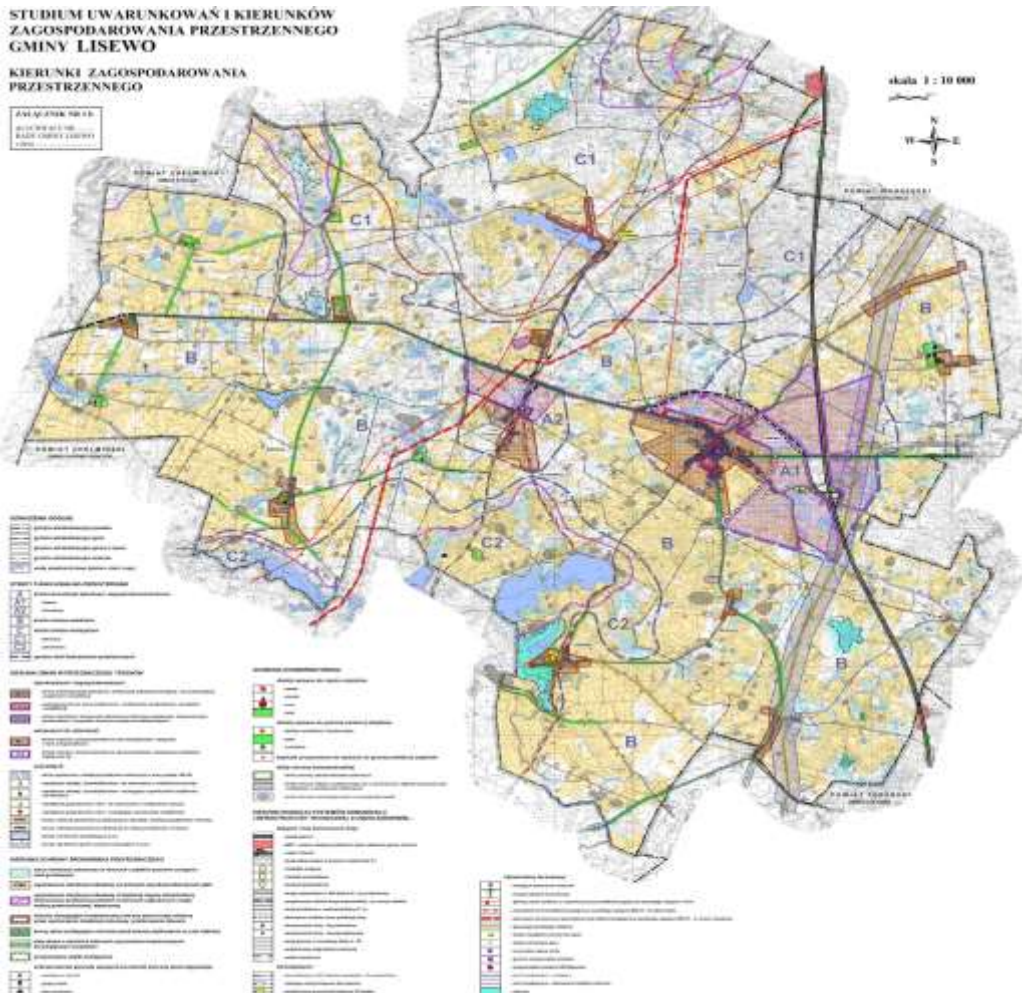
Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Strategicznego Gospostrateg „Społeczny i Gospodarczy Rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków”, realizowany przez konsorcjum w składzie: Województwo Kujawsko-Pomorskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Nr umowy GOSPOSTRATEG1/385453/3/NCBR/2018

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

Zasilanie gminy w energię elektryczną następuje z głównego punktu zasilania (GPZ) zlokalizowanego w zachodniej części wsi gminnej Lisewo. Moc zainstalowana w tej stacji transformatorowej 110/15 kV zapewnia dużą rezerwę obciążenia, co daje bardzo znaczące możliwości wzrostu poboru mocy bez ograniczeń techniczno-organizacyjnych. Teren gminy obsługiwany jest z GPZ-u napowietrznymi magistralnymi liniami SN-15 kV, zasilającymi około 172 stacji transformatorowych 15/04 kV, z których zaopatrzenie odbiorców następuje liniami napowietrznymi lub kablowymi niskiego napięcia 04 kV. Na przestrzeni lat obserwujemy duże zainteresowanie instalacją odnawialnych źródeł energii o mocy 1 MGW i powyżej 1MGV.

Na terenie Gminy Lisewo znajdują się 4 siłownie wiatrowe. Lokalizacja siłowni wiatrowych na terenie gminy jest możliwa w istotnie ograniczonym zakresie, gdyż niezależnie od technicznych uwarunkowań energetycznych, wymaga zachowania przyjętych w studium zasad ładu przestrzennego, a także obowiązujących przepisów odrębnych dotyczących zapewnienia w środowisku mieszkalnym poziomu hałasu nie przekraczającego 45 decybeli w porze nocnej.

8. Media wodno-kanalizacyjne

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Strategicznego Gospostrateg „Społeczny i Gospodarczy Rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków”, realizowany przez konsorcjum w składzie: Województwo Kujawsko-Pomorskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Nr umowy GOSPOSTRATEG1/385453/3/NCBR/2018

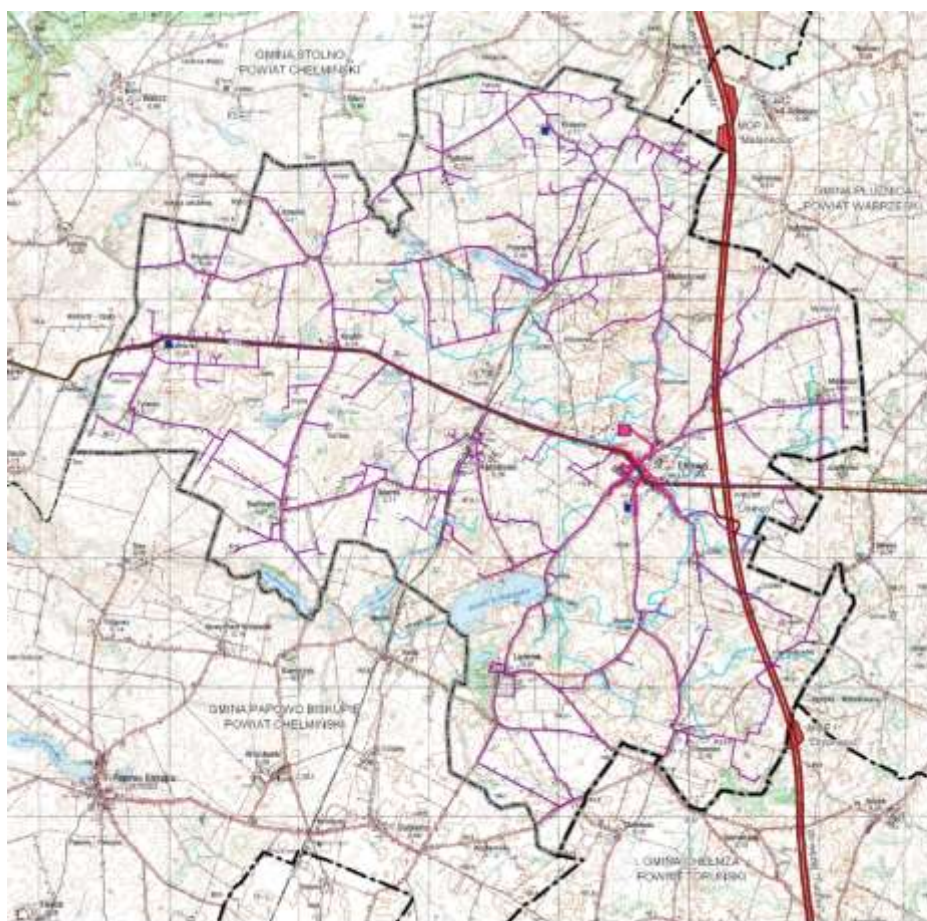

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

Gmina zwodociągowana jest prawie w 100%. Zaopatrzenie w wodę pitną i do celów produkcyjnych zapewniają trzy nowoczesne stacje pomp usytuowane w Lisewie, Kamlarkach i Krajęcinie. We wsi Lisewo zlokalizowana jest oczyszczalnia ścieków, która przyjmuje ścieki z istniejącej na terenie wsi Lisewo sieci kanalizacji sanitarnej oraz dowożone z zewnątrz.

Łączna długość sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie gminy wyniosła 13,7 km. Do sieci podłączonych jest 150 budynków. Stopień skanalizowania gminy jest niski i wynosi niecałe 30%, a sieć obejmuje wieś gminną – Lisewo. Właściciele nieruchomości posiadają zbiorniki bezodpływowe – szamba, bądź oczyszczalnie przydomowe. W 2018 roku przy współudziale środków unijnych wykonanych zostało 49 przydomowych oczyszczalni ścieków.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

UWARUNKOWANIA
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

GOSPODARKA WODNO-SŁĘKOWA
skala 1:50000

OZNACZENIA:

- granica gminy Lisewo
- granice powiatów
- granice województwa
- autostrada A-1
- drogi wojewódzkie
- stacje wodociągowe
- stacje kanalizacyjne
- oczyszczalnia ścieków
- podstawowa sieć mianowana

Rys. 7

9. Kapitał ludzki w gminie

1. Poziom wykształcenia

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Strategicznego Gospostrateg „Społeczny i Gospodarczy Rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków”, realizowany przez konsorcjum w składzie: Województwo Kujawsko-Pomorskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Nr umowy GOSPOSTRATEG1/385453/3/NCBR/2018

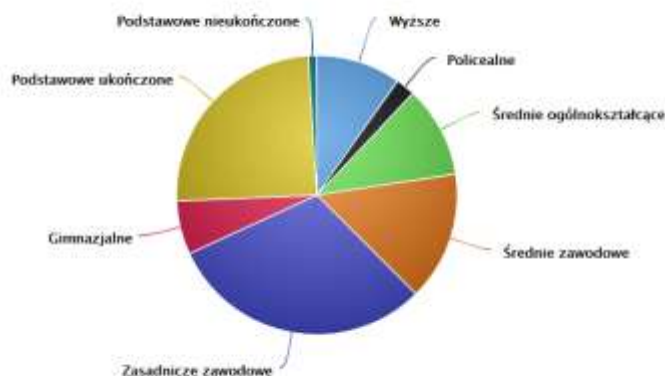

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

Poziom wykształcenia – Gmina Lisewo

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

2. Informacja czy lokalni pracodawcy sygnalizują problemy z zatrudnieniem pracowników jakich kompetencji brakuje na lokalnym rynku pracy

Lokalni pracodawcy sygnalizują problemy z zatrudnieniem pracowników. Największy deficyt występuje z uzyskaniem pracowników z wykształceniem zawodowym (branżowym i technicznym). Istotną rolę na lokalnym rynku pracy odgrywają kobiety, które bardzo dobrze odnajdują się w zawodach uznawanych za męskie.

3. Pracownicy krajowi

Duża część mieszkańców Gminy Lisewo dojeżdża do miejsc pracy poza teren gminy do ościennych miast tj. Grudziądz, Chełmno, Świecie, Toruń. Ważnym zadaniem Gminy Lisewo jest zatrzymanie ludzi młodych dlatego podejmujemy szereg działań do zmniejszenia odpływu mieszkańców z terenu Gminy (działania takie jak: możliwość osiedlenia się, dostosowana infrastruktura, zwiększenia zakładów pracy)

4. Pracownicy zagraniczni

Poza niewielkimi wyjątkami na terenie gminy nie ma pracowników zagranicznych.

10. Nieruchomości i tereny inwestycyjne

Poza wyjątkami Gmina Lisewo nie dysponuje lokalami pod wynajem.

Gmina Lisewo posiada teren inwestycyjny przy węźle Autostrady A1. Znajduje się w bardzo dobrej lokalizacji. (Działka położona jest z bezpośrednim zjazdem z autostrady A1, pomiędzy Toruniem a Grudziądzem przy węźle Lisewo, po zachodniej stronie autostrady.) Teren

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

ten jest już zajęty. Posiadamy 7ha terenu inwestycyjnego, który jest uzbrojony w gaz oraz wodę lecz nie posiada podłączenia energetycznego.

Planujemy zagospodarować 85 ha Skarbu Państwa na pograniczu miejscowości Pniewite i Lisewo. Jest to bardzo dobra lokalizacja na utworzenie terenu z przeznaczeniem na cele przemysłowe, magazynowo-składowe, logistyczne.

W pobliskim sąsiedztwie jest teren 20ha. W tym miejscu znajdują się pozostałości po starym torowisku z możliwością budowy bocznic kolejowej (prowadziła kiedyś do Chełmna). Daje to możliwość potencjalnym inwestorom na użycie jej pod transport kolejowy.

Uchwalenie w 2020 r. trzech nowych planów rozszerza perspektywy rozwojowe dla Gminy i jej mieszkańców. Przede wszystkim otwiera możliwości w zakresie budownictwa wielorodzinnego i jednorodzinnego (wraz z usługami nieuciążliwymi). Zainteresowanie mieszkaniem w Lisewie jest ogromne i wszelkie dostępne lokale sprzedawane są w zasadzie natychmiast.

Dodatkowo najcenniejsze tereny znajdujące się przy węźle Lisewo objęto MPZP, który umożliwi ulokowanie inwestycji przedsiębiorstw z kraju i z zagranicy. Warto wspomnieć, że właściciel działki podpisał już umowę z inwestorem na budowę w tym miejscu centrum logistycznego. To oznacza powstanie miejsc pracy w samym Lisewie. Szacuje się, że będzie ich ponad nawet 200, co w połączeniu z podażą nowych mieszkań pozwoli zahamować wyludnianie się gminy.

Obecnie w opracowaniu są 3 ważne dla rozwoju gminy plany. Dwa z nich wychodzą naprzeciw potrzebom inwestorów i zakładają zmianę już istniejących planów miejscowych.

Natomiast trzeci - nowy plan zagospodarowania przestrzennego zakłada stworzenie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w Lisewie w południowym rejonie ul. Mikołaja z Ryńska.

W gminie Lisewo realizowano takie działania jak:

- montaż instalacji OZE,*
- wymiana opraw oświetleniowych w budynkach na typu LED,*
- informacja i promocja działań Gminy w zakresie gospodarki niskoemisyjnej,*
- usługi doradcze dla mieszkańców w zakresie efektywności energetycznej, ograniczenia emisji gazów cieplarnianych oraz zastosowania OZE,*
- edukacja przedsiębiorców poprzez zielone zamówienia publiczne,*
- akcje informacyjne i promocyjne skierowane do mieszkańców, działania promocyjne w ramach realizowanych projektów*

Gmina Lisewo dysponuje znikomą ilością mieszkań komunalnych (tj. 2 w Krusinie, 1 w Drzonowie) oraz 6 mieszkań socjalnych. Ważne dla Gminy jest plan budowy mieszkań dla ludzi mniej zamożnych w celu zatrzymania ludzi młodych.

11. Kierunki rozwoju gminy

Kierunki rozwoju gminy są wyznaczone w strategii Gminy Lisewo. Tworząc strategię chcieliśmy osiągnąć swoje porozumienie z mieszkańcami odnośnie celów i kierunków rozwoju

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

gminy. Trzymaliśmy się generalnej zasady – aby społeczeństwo uczestniczyło z decydującym głosem w każdym etapie prac.

Stosując różne techniki komunikacji i narzędzia partycypacyjne (jak choćby spotkania otwarte, grupy robocze, czy word cafe) poznaliśmy potrzeby i oczekiwania mieszkańców. W toku prac nad projektem w działaniach wzięło udział ok. 800-set osób. To bardzo dużo biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenia władz gminy.

Wiele się też nauczyliśmy. Proces opracowywania nowej Strategii okazał się być świetną okazją zmiany dotychczasowego podejścia do tworzenia polityk rozwoju w Gminie Lisewo. Teraz punktem wyjścia do kolejnych programów będzie właśnie koncepcja wychodzenia urzędników zza biurka i organizowane akcji plenerowych, spacerów badawczych, czy wywiadów indywidualnych poza murami urzędu. Gmina Lisewo stworzyła także własne narzędzie służące zbieraniu opinii – nazwaliśmy ‘Konsultacje w polu’.

Pomysł zrodził się podczas prac nad planami zagospodarowania przestrzennego, które były prowadzone równoległe z ‘pisanem’ Strategii.

12. Kierunki wsparcia lokalnego biznesu

Przedsiębiorcy są otwarci na współpracę z lokalnym samorządem. Przedsiębiorcy z Gminy Lisewo przedstawili swoje propozycje projektów. Głównie były to takie pomysły, jak: zwiększenie terenów inwestycyjnych, promowanie lokalnych przedsiębiorców, stworzenie warunków do budownictwa (mieszkań wielorodzinnych oraz jednorodzinnych), a także wsparcie prawne dla przedsiębiorców, ogólnodostępna pomoc w pisaniu projektów, powiększenie granic administracyjnych Gminy Lisewo, ubieganie się o prawa miejskie.

Przedsiębiorcy zauważają bariery związane z realizacją tych projektów, są to głównie finanse. Gdyby bariery finansowe zostały usunięte to przedsiębiorcy twierdzą, że realizacja przedstawionych przez nich projektów mają duże szanse na powodzenie.

Gdyby utworzono Lokalną Organizację Gospodarczą w Naszej gminie przedsiębiorcy oczekivaliby takiego rodzaju wsparcia jak pomoc w załatwianiu spraw księgowo-prawnych, merytorycznych. Przedsiębiorcy oczekują też wsparcia urzędowego, szkoleń z zakresu finansów, ZUS, podatków oraz pomocy w promowaniu swoich firm. Przedsiębiorców interesują również informacje na temat planów władz dotyczących biznesu oraz wsparcie przez samorząd inicjatyw biznesowych, konsultacje aktów prawa miejscowego.

Gmina Lisewo tworzy dobry klimat dla biznesu:

- zmniejszenie bezrobocia o 5% w roku 2030 w stosunku do 2016
- stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości
- - wspieranie przedsiębiorstw w tworzeniu rozwoju i promocji lokalnych produktów,
- wspieranie rolników w produkcji dobrej jakości żywności, współpraca z ODR i KOWR,
- edukacja w szkołach, kreowanie postaw przedsiębiorczych wśród dzieci i młodzieży,
- szkolenia zawodowe,

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Strategicznego Gospostrateg „Społeczny i Gospodarczy Rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków”, realizowany przez konsorcjum w składzie: Województwo Kujawsko-Pomorskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Nr umowy GOSPOSTRATEG1/385453/3/NCBR/2018

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

- sieciowanie,

13. Unikalne cechy gminy

Gmina Lisewo znajdują się blisko miast (tj. Chełmno, Grudziądz, Toruń), przez Gminę Lisewo przechodzi droga wojewódzka nr 548, jest też węzeł Autostrady A-1, powstanie również obwodnica Lisewa (w latach 2023-2025). Dla wszystkich, którzy nie lubią stać w korkach jest to bardzo dogodna lokalizacja.

Bezcennym bogactwem Gminy są niewątpliwie jej mieszkańcy. Działające tu stowarzyszenie i grupy nieformalne skupiają ludzi w różnym wieku, począwszy od młodzieży po seniorów. Mieszkańcy są bardzo aktywni społecznie, biorą udział w różnych formach aktywności społecznej.

Sposób zarządzania Gminą Lisewo zakłada pełne partnerstwo pomiędzy osobami pełniącymi mandat wykonawczy oraz uchwałodawczy a pozostałymi obywatelkami i obywatelami, polegające na przekazaniu im części kompetencji dotyczących podejmowanych działań i decyzji. To wprowadzenie przez władzę w życie prostego założenia, że „ludzie wiedzą lepiej, czego im potrzeba”. Tym samym mieszkańcy i mieszkańcy mają realny wpływ na decyzje i działania, dotyczące ich samych (bezpośrednio lub pośrednio).

Gmina Lisewo może pochwalić się lokalnymi produktami, takimi jak: ser lisewski, wędliny z Zakładu Ritter, pieczywo z 2 lokalnych piekarni.

14. Przynależność gminy do stowarzyszeń i organizacji

- Lokalna Grupa Działania „Vistula-Terra Culmensis”
- Unia Miasteczek Polskich
- Stowarzyszenie Samorządowe Autostrady A1
- Miejski Obszar Funkcjonalny Torunia
- Salutaris

15. Podmioty ekonomii społecznej

- **Stowarzyszenie Kuźnia Inicjatyw Lokalnych w Lisewie**

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

Organizacja pozarządowa, działająca od 2003 roku (wcześniej jako Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Lisewo). Od 2015 roku jest jednym z Ośrodków Działaj Lokalnie.

Główną misją i wizją jest podejmowanie działań na rzecz wszechstronnego rozwoju Gminy Lisewo oraz współpraca z innymi organizacjami pozarządowymi.

Najważniejszymi działaniami jakie podejmuje są:

- 1) wspieranie aktywności i integracji społecznej, lokalnej, promocja edukacji,*
- 2) prowadzenie działań osób zagrożonych wykluczeniem,*
- 3) praca na rzecz dzieci, młodzieży i seniorów,*
- 4) promocja kultury fizycznej, sportu i turystyki, szczególnie wśród ludzi młodych,*
- 5) promowanie idei zrównoważonego rozwoju i działań proekologicznych.*

Prezesem KILL jest Pani Emilia Piasecka

- **Zakład Aktywności Zawodowej w Drzonowie**

Samorządowy Zakład Budżetowy zajmujący się rehabilitacją zawodową, społeczną 44 osób z niepełnosprawnościami.

ZAZ działa w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej prowadząc działalność gospodarczą opartą o produkcję opakowań kartonowych, prac rękodzielniczych i usług działu gospodarczego (np. koszenie trawników, porządkowanie ogrodów). Od 01.07.2016 r. do 30.06.2018r. W ZAZ realizowana była pierwsza edycja projektu „Aktywni niepełnosprawni” dedykowanego osobom z niepełnosprawnościami. Celem przedsięwzięcia było wzmocnienie procesu aktywizacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami. 3 osoby zostały zatrudnione, a ZAZ umieścił 24 osoby niepełnosprawne na otwartym rynku pracy. Od 1.01.2019 r. do 31.12.2020 r. w ZAZ realizowana była druga edycja projektu „Aktywni Niepełnosprawni II”. W efekcie 3 osoby znalazły zatrudnienie na otwartym rynku pracy. Od czasu rozpoczęcia działalności (15 grudnia 2008 r.) ZAZ łącznie z efektywnością projektową umieścił na otwartym rynku pracy 27 pracowników niepełnosprawnych.

W roku sprawozdawczym 2020 w Zakładzie Aktywności Zawodowej w Drzonowie w ramach stażu zatrudnienie znalazła 1 osoba.

Dyrektorem ZAZ jest Pani Katarzyna Lubańska

16. Powiązania kooperacyjne na terenie gminy

Grupy

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Strategicznego Gospostrateg „Społeczny i Gospodarczy Rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków”, realizowany przez konsorcjum w składzie: Województwo Kujawsko-Pomorskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Nr umowy GOSPOSTRATEG1/385453/3/NCBR/2018

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

W gminie Lisewo nie funkcjonuje żadna instytucja otoczenia biznesu. Nie ma też grup zorganizowanych. Przedsiębiorcy aktywnie uczestniczyli w Akcji choinka wraz z Gminą Lisewo oraz Kuźnią Inicjatyw Lokalnych w Lisewie. Akcja trwa od roku 2016 do dzisiaj. Przedsiębiorcy wspierali przedsięwzięcie finansowo oraz brali w nim czynny udział. Organizowany był Mikołajkowy Bieg Charytatywny, organizatorzy wspólnie z mieszkańcami stroili choinkę na Placu Targowym w Lisewie oraz śpiewali kolędy. (Przedsiębiorcy 2016, Urząd Gminy 2017-2021) Przedsiębiorcy corocznie wspierają Lisewski Bieg Jaszczurczy. Przedsiębiorcy mogą korzystać z pomocy Toruńskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych.

Organizacje pozarządowe

W Gminie Lisewo działają takie organizacje pozarządowe jak:

- 1. Ludowy Klub Sportowy Victoria Lisewo*
- 2. Kuźnia Inicjatyw Lokalnych w Lisewie*
- 3. Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów w Lisewie*
- 4. Stowarzyszenie Przyjazny Uśmiech w Pniewitem*
- 5. Ochotnicza Straż Pożarna w Lisewie*
- 6. Ochotnicza Straż Pożarna w Krajęcinnie*
- 7. Ochotnicza Straż Pożarna w Strucfoniu*
- 8. Ochotnicza Straż Pożarna w Drzonowie*
- 9. Ochotnicza Straż Pożarna w Lipienku*
- 10. Ochotnicza Straż Pożarna w Bartlewie*
- 11. Ochotnicza Straż Pożarna w Pniewitem*
- 12. Ochotnicza Straż Pożarna w Linowcu*
- 13. Ochotnicza Straż Pożarna w Malankowie*
- 14. Ochotnicza Straż Pożarna w Mgoszczu*

Stowarzyszenie zwykłe:

- 1. Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych „Lipienianka”*

Stowarzyszenie zwykłe jest reprezentowane przez przedstawiciela: Iwona Tarka

Stowarzyszenia są bardzo aktywne. Ochotnicza Straż Pożarna jest bardzo często wzywana do zróżnicowanych zdarzeń. Co ważne – większość interwencji strażacy przeprowadzają samodzielnie bez konieczności dysponowania na teren naszej Gminy funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej w Chełmnie. Ludowy Klub Sportowy Victoria Lisewo został realizatorem zadania publicznego – realizacja na terenie Gminy zadań z upowszechnienia kultury fizycznej i sportu w dyscyplinie piłka nożna w 2020r.

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

Koło gospodyń wiejskich

W Gminie Lisewo funkcjonują 4 Koła Gospodyń Wiejskich w Bartlewie, Linowcu, Mgoszczu oraz Tytlewie. Koła mają osobowość prawną oraz podlegają wpisowi do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich. Koła działają aktywnie w swoich sołectwach. Prowadzą różne zajęcia z zakresu degoupage, gotowania itp. Swoją działalność rozpoczęły w 2019 r., niestety w 2020 roku musiały wstrzymać zaplanowane działania przez pandemię COVID-19. Teraz wraz z luzowaniem obostrzeń KGW odmrażają swoją działalność.

18. Analiza SWOT

SILNE STRONY

- duża wieś gminna z siedzibą Urzędu Gminy oraz placówkami użyteczności publicznej;
- występowanie atrakcyjnych turystycznie terenów i licznych obiektów zabytkowych;
- zakłady przetwórstwa rolno –spożywczego, produkujące wyroby bardzo wysokiej jakości;
- dobrze rozwinięta sieć handlowa na potrzeby lokalne;
- dobrze rozwinięte szkolnictwo w zakresie kształcenia szkoły podstawowej, żłobki;
- zaangażowana i wykształcona kadra pedagogiczna w prowadzonych przez gminę placówkach oświatowych
- aktywnie działające związki i stowarzyszenia;
- sieć wodociągowa na terenie całej gminy
- funkcjonowanie na terenie Gminy Zakładu Aktywności Zawodowej w Drzonowie,
- występowanie terenów do lokowania działalności gospodarczej i usługowej;
- rozwinięta infrastruktura techniczna w postaci wodociągów, sieci energetycznych, telefonii przewodowej umożliwiającą nieskrępowane prowadzenie działalności gospodarczej;
- pro rozwojowa polityka władz gminy doceniających wagę rozwoju gospodarczego
- fachowa i przyjazna obsługa w Urzędzie Gminy
- działalność społeczna grupy aktywnych liderów wśród lokalnej społeczności

SŁABE STRONY

- brak zakładów przemysłowych
- brak instytucji wspierającej rozwój gospodarczy gminy
- wysokie wskaźniki bezrobocia na terenie gminy
- duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych oraz niedostateczne wykorzystanie dostępnych form współpracy w postaci grup producenckich
- niezadowalające wyniki egzaminów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych,
- brak dostatecznej ilości zakładów przetwórczych przemysłu rolno –spożywczego
- brak sieci hotelowo –gastronomicznej
- zły stan techniczny sieci dróg na terenie gminy;
- niezadowalający poziom wykształcenia mieszkańców

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

- niska siła nabywcza miejscowej ludności oznaczająca niski poziom popytu wewnętrznego warunkującego rozwój lokalnych przedsiębiorstw;
- niezadowolający poziom aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców
- występowanie postaw roszczeniowych i bierności wśród osób korzystających z pomocy społecznej;
- istnienie wielu barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do obiektów użyteczności publicznej i usług;
- niewystarczająca ilość świetlic wiejskich

SZANSE

- węzeł autostradowy A-1 na terenie gminy;
- dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania, w tym zwłaszcza funduszy strukturalnych UE;
- utrzymujący się wzrost gospodarczy i wynikająca stąd poprawa jakości życia ludności;
- korzystne położenie komunikacyjne;
- dobry stan środowiska naturalnego, wolnego od zanieczyszczeń przemysłowych;
- wyhamowanie negatywnych trendów dotyczących migracji oraz wzrost liczby urodzeń spowodowanych prorodziną polityką państwa;
- utrzymanie się pozytywnych trendów dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców;
- efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej, koordynacja tych działań;
- przebiegający w obrębie gminy gazociąg wysokiego ciśnienia i możliwość gazyfikacji gminy;
- dobra współpraca z władzami samorządu powiatowego i wojewódzkiego;
- występowanie na terenie gminy infrastruktury kolejowej, łączącej gminę Lisewo z takimi miastami jak: Toruń, Grudziądz, Gdańsk.

ZAGROŻENIA

- emigracja wykształconej młodzieży w poszukiwaniu pracy
- odległość od dużych ośrodków miejskich (Toruń, Grudziądz, Bydgoszcz),
- ograniczone środki finansowe budżetu gminy na inwestycje we wsi Lisewo
- konkurencja pomiędzy gminami w ubieganiu się o środki pomocowe oraz lokalizację inwestycji;
- niekontrolowany napływ turystów i nieskoordynowany rozwój budownictwa letniskowego bez odpowiedniej rozbudowy infrastruktury;
- utrudnienia organizacyjne w dostępie do środków pomocowych UE, brak wystarczających środków na „wkład własny”;
- możliwość spowolnienia tempa rozwoju gospodarczego;
- niestabilność uregulowań prawnych, brak rzeczywistej decentralizacji finansów publicznych;
- liczne grupy społeczne zagrożone marginalizacją;
- brak perspektyw dla powstawania pozarolniczych źródeł dochodów
- biurokracja.

III. Cele i priorytety Lokalnego Programu Rozwoju Gospodarczego

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

Lokalny Program Rozwoju Gospodarczego dla gminy Lisewo oparty jest na celu strategicznym koncentrującym się na wzroście zatrudnienia, zwiększaniu poziomu rentowności lokalnych przedsiębiorstw z sektora MŚP oraz zwiększaniu wynagrodzeń rezydentów gminy.

W Lokalnym Programie Rozwoju Gospodarczego dla gminy Lisewo ustalono istotne priorytety sektorowe (PS), służące budowaniu niezbędnej dla tego dokumentu strategicznego logiki celów i priorytetów. Wyróżniono priorytety sektorowe obejmujące macierz, na którą składają się trzy obszary działań oraz trzy grupy interesariuszy systemu MŚP w gminie. Logika priorytetów sektorowych obejmuje zatem siedem PS, ułożonych w następujący sposób:

	MŚP	Instytucje Otoczenia Biznesu	Administracja gminy
Polityka fiskalna	nie dotyczy	nie dotyczy	PS 5
Działania Inwestycyjne (twarde)	PS 1	PS 3	PS 6
Działania Inwestycyjne (miękkie) - edukacja, promocja gospodarcza, stymulowanie przedsiębiorczości	PS 2	PS 4	PS 7

POLITYKA FISKALNA:

PS5 - Polityka fiskalna sprzyjająca konkurencyjności i rozwojowi przedsiębiorczości

DZIAŁANIA INWESTYCYJNE (TWARDE):

PS1 - Rozwój infrastruktury sprzyjającej poprawie konkurencyjności sektora MŚP

PS3 - Rozwój infrastruktury sprzyjającej poprawie konkurencyjności Instytucji Otoczenia Biznesu

PS6 - Rozwój infrastruktury sprzyjającej poprawie konkurencyjności Gminy

DZIAŁANIA INWESTYCYJNE (MIĘKKIE) EDUKACJA, PROMOCJA GOSPODARCZA, STYMULOWANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI:

PS2 - Budowa wysokiej jakości kapitału ludzkiego w sektorze MŚP

PS4- Budowa wysokiej jakości kapitału ludzkiego w lokalnych Instytucjach Otoczenia Biznesu

PS7 - Budowa wysokiej jakości kapitału ludzkiego i społecznego w Gminie

Tak przyjęta logika priorytetów sektorowych pozwoliła na wyodrębnienie celów horyzontalnych i szczegółowych Lokalnego Programu Rozwoju Gospodarczego dla gminy Lisewo.

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

W oparciu o powyższą logikę priorytetów w Lokalnym Programie Rozwoju Gospodarczego dla gminy Lisewo proponuje się następującą listę celów horyzontalnych:

CH 1	Wzrost innowacyjności i konkurencyjności
CH 2	Wzrost produktywności
CH 3	Wzrost współpracy

W oparciu o proponowaną wyżej strukturę celów horyzontalnych oraz trzy grupy interesariuszy systemu ujęte w Lokalnym Programie Rozwoju Gospodarczego dla gminy Lisewo proponuje się logikę celów szczegółowych uporządkowanych dla trójstronnej kooperacji.

	MŚP	Instytucje Otoczenia Biznesu	Administracja gminy
Wzrost innowacyjności i konkurencyjności	CS 1	CS 4	CS 7
Wzrost produktywności	CS 2	CS 5	CS 8
Wzrost współpracy	CS 3	CS 6	CS 9

IV. Kierunki polityki rozwoju gospodarczego.

TYTUŁ PROJEKTU	1a. Priorytety sektorowe	2. Cele horyzontalne	3. Cele szczegółowe	Podmiot inicjujący/Partnerzy
1. Przebudowa infrastruktury drogowej i uzbrojenie terenów przy węźle autostradowym – przygotowanie terenów inwestycyjnych w ramach Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej	PS 1 – Działania inwestycyjne ukierunkowane na rozwój i poprawę konkurencyjności MSP. PS 6 – Działania inwestycyjne ukierunkowane na rozwój i poprawę konkurencyjności Gminy	CH 1 Wzrost innowacyjności i konkurencyjności	CS 7 Opis: Przyciąganie nowych inwestycji, rozwój eksportu, tworzenie nowych miejsc pracy. Efektywne dla rozwoju przedsiębiorczości podatki od nieruchomości.	Podmiot inicjujący: Gmina Lisewo Partnerzy: Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna
2. Przebudowa infrastruktury drogowej i	PS 1 – Działania inwestycyjne ukierunkowane	CH 1 Wzrost innowacyjności i konkurencyjności	CS 7 Opis:	Gmina Lisewo

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Strategicznego Gospostrateg „Społeczny i Gospodarczy Rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków”, realizowany przez konsorcjum w składzie: Województwo Kujawsko-Pomorskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Nr umowy GOSPOSTRATEG1/385453/3/NCBR/2018

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

uzbrojenie terenów inwestycyjnych przy linii kolejowej Toruń-Grudziądz-Malbork w Kornatowie	na rozwój i poprawę konkurencyjności MSP. PS 6 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na rozwój i poprawę konkurencyjności Gminy		Przyciąganie nowych inwestycji, rozwój eksportu, tworzenie nowych miejsc pracy. Uzbrojenie terenu pod działalność gospodarczą, budowa kanalizacji, podciągnięcie gazu ziemnego oraz internetu. Budowa, rozbudowa oraz poprawa jakości dróg oraz rozwiązań komunikacyjnych.	
3. Uzbrojenie terenów na cele budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego i jednorodzinnego w Lisewie	PS 1 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na rozwój i poprawę konkurencyjności MSP. PS 6 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na rozwój i poprawę konkurencyjności Gminy	CH 3 Wzrost współpracy	CS 9 Opis: Przyciąganie nowych mieszkańców gminy, tworzenie warunków osiedlenia się mieszkańców gminy. Uregulowana i odpowiadająca potrzebom mieszkańców sytuacja mieszkaniowa.	Podmiot inicjujący: Gmina Lisewo Partnerzy: SIM
4. Budowa obwodnicy wsi Lisewo w ciągu drogi wojewódzkiej 548 Stolno-Wąbrzeżno	PS 1 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na rozwój i poprawę konkurencyjności MSP. PS 6 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na rozwój i poprawę konkurencyjności Gminy	CH 1 Wzrost innowacyjności i konkurencyjności	CS 7 Opis: Przyciąganie nowych inwestycji, rozwój eksportu, tworzenie nowych miejsc pracy. Infrastruktura techniczna dopasowana do potrzeb przedsiębiorców.	Podmiot inicjujący: Gmina Lisewo
5. Stworzenie Gminnego Punktu Konsultacyjno – Doradczego dla Przedsiębiorców (realizowane przez LOG)	PS 1 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na rozwój i poprawę konkurencyjności MSP. PS 6 – Działania inwestycyjne	CH 3 Wzrost współpracy	CS 3 OPIS: Bieżąca informacja i doradztwo dla przedsiębiorców, jednostka ds. obsługi inwestorów zewnętrznych. Utworzenie i działalność Lokalnej Organizacji Gospodarczej w	Podmiot inicjujący: Partnerzy: LOG, TARR

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Strategicznego Gospostrateg „Społeczny i Gospodarczy Rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków”, realizowany przez konsorcjum w składzie: Województwo Kujawsko-Pomorskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Nr umowy GOSPOSTRATEG1/385453/3/NCBR/2018

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

	ukierunkowanie na rozwój i poprawę konkurencyjności Gminy		Gminie Lisewo.	
6. Wsparcie inwestycji w MSP i tworzenie nowych MSP na terenie Gminy Lisewo (Projekt grantowy)	PS 1 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na rozwój i poprawę konkurencyjności MSP. PS 6 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na rozwój i poprawę konkurencyjności Gminy	CH 3 Wzrost współpracy	CS 6 OPIS: Nowe inwestycje, tworzenie miejsc pracy i stabilnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej w gminie. Stworzenie stabilnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej.	Podmiot inicjujący: LOG
7. Ucz się i wracaj – program stypendialny dla młodzieży z Gminy Lisewo	PS 1 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na rozwój i poprawę konkurencyjności MSP. PS 6 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na rozwój i poprawę konkurencyjności Gminy	CH 3 Wzrost współpracy	CS 3 OPIS: Nowe inwestycje, tworzenie miejsc pracy i stabilnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej w gminie. Zachęcanie uczniów klas średnich/ zawodowych przez przedsiębiorców programem stypendialnym.	Podmiot inicjujący: LOG
8. Rozwój infrastruktury agroturystycznej w gospodarstwach rolnych Gminy Lisewo	PS 1 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na rozwój i poprawę konkurencyjności MSP. PS 6 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na rozwój i poprawę konkurencyjności Gminy	CH 1 Wzrost innowacyjności i konkurencyjności	CS 7 Opis: Nowe inwestycje, tworzenie miejsc pracy i stabilnych warunków prowadzenia działalności agroturystycznej w gminie. Środowisko naturalne zabezpieczone dla potrzeb usług turystycznych i rekreacyjnych. Wykorzystanie walorów turystycznych gminy. Wzajemne wsparcie w zakresie reklamy i promocji.	Podmiot inicjujący: Gmina Lisewo

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

9. Promocja Lokalnych Produktów z sektorów rolno – spożywczych	PS 2 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na budowę wysokiej jakości kapitału ludzkiego w MŚP. PS 7 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na budowę wysokiej jakości kapitału ludzkiego w Gminie.	CH 2 Wzrost produktywności	CS 2,5 Opis: Przyciąganie nowych inwestycji, rozwój eksportu, tworzenie nowych miejsc pracy. Program wspierania promocji lokalnych produktów. Wspólne działania promocyjne na zewnątrz gminy. Wzajemne wsparcie w zakresie reklamy i promocji.	Podmiot inicjujący: Gmina Lisewo- Partnerzy: Instytucje Otoczenia Biznesu
10. Edukacja zawodowa, szkolenia, kursy	PS 2 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na budowę wysokiej jakości kapitału ludzkiego w MŚP. PS 7 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na budowę wysokiej jakości kapitału ludzkiego w Gminie.	CH 3 Wzrost współpracy	CS 9 Opis: Przyciąganie nowych mieszkańców gminy. Tworzenie warunków osiedlenia się. Edukacja oparta na istniejącej bazie we współpracy z lokalnymi firmami. Gmina Lisewo rocznie przeszkalać będzie 15 osób w zależności od dostępnych środków.	Podmiot inicjujący: Gmina Lisewo
11. Szkoła zawodowa	PS 2 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na budowę wysokiej jakości kapitału ludzkiego w MŚP. PS 7 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na budowę wysokiej jakości kapitału ludzkiego w Gminie.	CH 3 Wzrost współpracy	CS 9 Opis: Stworzenie klas wielozawodowych. Finansowanie w ramach subwencji oświatowej. Szkolenie wielozawodowe dzieci/młodzieży.	Podmiot inicjujący: Gmina Lisewo

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

12. Edukacja ekonomiczna	PS 2 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na budowę wysokiej jakości kapitału ludzkiego w MŚP. PS 7 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na budowę wysokiej jakości kapitału ludzkiego w Gminie.	CH 3 Wzrost współpracy	CS 9 OPIS: Budowanie podstaw przedsiębiorczych. Projekty pozyskane poprzez współpracę z innymi podmiotami.	Podmiot inicjujący: Gmina Lisewo
13. Bufet Lisewski	PS 2 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na budowę wysokiej jakości kapitału ludzkiego w MŚP. PS 7 – Działania inwestycyjne ukierunkowanie na budowę wysokiej jakości kapitału ludzkiego w Gminie.	CH 2 Wzrost produktywności	CS 2 OPIS: W ramach współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami w gminie Lisewo – promocja lokalnych produktów. (Promocja i współdziałanie lokalnych przedsiębiorstw z branży rolno-spożywczej). Przyciąganie nowych inwestycji, rozwój eksportu, tworzenie nowych miejsc pracy.	Podmiot inicjujący: MŚP

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

Harmonogram realizacji przedsięwzięć				
Lp.	Cel strategiczny	Przewidywany termin rozpoczęcia realizacji projektu	Przewidywany termin zakończenia realizacji projektu	Harmonogram realizacji projektu
1.	Przebudowa infrastruktury drogowej i uzbrojenie terenów przy węźle autostradowym – przygotowanie terenów inwestycyjnych w ramach Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej	2023	2025	24 miesiące
2.	Przebudowa infrastruktury drogowej i uzbrojenie terenów inwestycyjnych przy linii kolejowej Toruń-Grudziądz-Malbork w Kornatowie	2025	2030	60 miesięcy
3.	Uzbrojenie terenów na cele budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego i jednorodzinnego w Lisewie	2021	2025	48 miesięcy
4.	Budowa obwodnicy wsi Lisewo w ciągu drogi wojewódzkiej 548 Stolno-Wąbrzeźno	2023	2025	24 miesiące
5.	Stworzenie Gminnego Punktu Konsultacyjno – Doradczego dla Przedsiębiorców (realizowane przez LOG)	2022	2029	84 miesiące
6.	Wsparcie inwestycji w MSP i tworzenie nowych MSP na terenie Gminy Lisewo (Projekt grantowy)	2022	2029	84 miesiące
7.	Ucz się i wracaj – program stypendialny dla młodzieży z Gminy Lisewo	2023	2030	84 miesiące
8.	Rozwój infrastruktury agroturystycznej w gospodarstwach rolnych Gminy Lisewo	2023	2030	84 miesiące
9.	Promocja Lokalnych Produktów z sektorów rolno – spożywczych	2022	2030	96 miesięcy
10.	Edukacja zawodowa, szkolenia, kursy	2021	2030	108 miesięcy
11.	Szkoła zawodowa	2023	2030	84 miesiące
12.	Edukacja ekonomiczna	2023	2030	84 miesiące
13.	Bufet Lisewski	2021	2030	108 miesięcy

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Strategicznego Gospostrateg „Społeczny i Gospodarczy Rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków”, realizowany przez konsorcjum w składzie: Województwo Kujawsko-Pomorskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Nr umowy GOSPOSTRATEG1/385453/3/NCBR/2018

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

V. Plan finansowy realizacji programu

Poniższy plan finansowy został opracowany na podstawie szacowania kosztów poszczególnych przedsięwzięć. Kwoty mogą ulec zmianie, m. in. w wyniku konsultacji Programu, jak i innych programów operacyjnych, których źródłem są środki pochodzące z budżetu UE.

Numer działania	Nazwa działania	Szacowana kwota	Źródła finansowania realizacji projektów
1.	Przebudowa infrastruktury drogowej i uzbrojenie terenów przy węźle autostradowym – przygotowanie terenów inwestycyjnych w ramach Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej	3 600 000,00 zł	1,8 mln zł z UE + udział inwestorów
2.	Przebudowa infrastruktury drogowej i uzbrojenie terenów inwestycyjnych przy linii kolejowej Toruń-Grudziądz-Malbork w Kornatowie	3 500 000,00 zł	Środki z UE
3.	Uzbrojenie terenów na cele budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego i jednorodzinnego w Lisewie	3 000 000,00 zł	Krajowy zasób nieruchomości
4.	Budowa obwodnicy wsi Lisewo w ciągu drogi wojewódzkiej 548 Stolno-Wąbrzeźno	18 000 000,00 zł	Środki z UE
5.	Stworzenie Gminnego Punktu Konsultacyjno – Doradczego dla Przedsiębiorców (realizowany przez LOG)	70 000,00 zł	Finansowanie zewnętrzne RPO
6.	Wsparcie inwestycji w MSP i tworzenie nowych MSP na terenie Gminy Lisewo (Projekt grantowy)	96 000,00 zł	Środki własne+dofinansowanie z EFS 50%
7.	Ucz się i wracaj – program stypendialny dla młodzieży z Gminy Lisewo	72 000,00 zł	UE
8.	Rozwój infrastruktury agroturystycznej w gospodarstwach rolnych Gminy Lisewo	840 000,00 zł	EFS
9.	Promocja Lokalnych produktów Gminy Lisewo z sektorów rolno – spożywczych	100 000,00 zł	Środki własne + ue
10.	Edukacja zawodowa, szkolenia, kursy	50 000,00 zł	EFS
11.	Szkoła zawodowa	n/d	Finansowanie w ramach subwencji oświatowej
12.	Edukacja ekonomiczna	n/d	Projekty pozyskane poprzez współpracę z innymi podmiotami

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Strategicznego Gospostrateg „Społeczny i Gospodarczy Rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków”, realizowany przez konsorcjum w składzie: Województwo Kujawsko-Pomorskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Nr umowy GOSPOSTRATEG1/385453/3/NCBR/2018

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

13.	Bufet Lisewski	n/d	n/d
-----	----------------	-----	-----

Szacunkowy koszt realizacji inwestycji zawartych w Lokalnym Programie Rozwoju Gospodarczego może wynieść do **29 328 000,00 PLN**.

Z uwagi na ograniczenia budżetowe Gmina zamierza ubiegać się o wsparcie finansowe swoich działań z:

- Projektów rządowych,
- Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- Krajowego Planu Odbudowy,
- Krajowych Programów Operacyjnych,
- Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2021-2030,
- Sponsorów,
- Innych źródeł.

VI. Monitorowanie realizacji projektów.

PROCEDURY PRZYJMOWANIA, MONITORINGU I EWALUACJI LPRG

1. Opracowanie i przyjęcie LPRG

Lokalny Program Rozwoju Gospodarczego gminy to dokument o charakterze operacyjno – wdrożeniowym, który określa wizje i cele rozwoju przedsiębiorczości, a także wskazuje na sposoby ich osiągnięcia. Podmiotem odpowiedzialnym za jego realizację jest Gmina. Jednocześnie należy pamiętać, że wszystkie jednostki i podmioty funkcjonujące w ramach gminy tworzą jeden ekosystem gospodarczy, stąd też włączenie jak najszerszego grona partnerów w cały proces jest kluczowe. Władze Gminy nie dysponują środkami przymusu wobec podmiotów niezależnych, dlatego ważne będzie, aby włączyły się one na zasadzie partnerstwa w proces konsultowania, uchwalania, wdrażania oraz ewaluacji LPRG. Gmina odpowiadać będzie za projekty i działania leżące wyłącznie w jej kompetencjach ustawowych.

PROCEDURA OPRACOWYWANIA I WDRAŻANIA LPRG

1. Diagnoza sytuacji gospodarczej w Gminie Lisewo

2. Analiza SWOT

3. Konsultacje z przedsiębiorcami

4. Uzupelnienie

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Strategicznego Gospostrateg „Społeczny i Gospodarczy Rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków”, realizowany przez konsorcjum w składzie: Województwo Kujawsko-Pomorskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Nr umowy GOSPOSTRATEG1/385453/3/NCBR/2018

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

5. Wizja rozwoju LPRG, cele strategiczne i rezultaty
6. Nabór projektów, określenie wskaźników kontekstowych
7. Projekt Lokalnego Programu Rozwoju Gospodarczego
8. Konsultacje (trwające 35 dni)
9. Raport z konsultacji
10. Przyjęcie w drodze uchwały Lokalnego Programu Rozwoju Gospodarczego
11. Monitoring Lokalnego Programu Rozwoju Gospodarczego
12. Ewaluacja

Przygotowanie Lokalnego Programu Rozwoju Gospodarczego rozpoczęto od przygotowania diagnozy sytuacji społeczno – gospodarczej w Gminie, określenie jej słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń. W tym procesie wzięli udział przedsiębiorcy z terenu Gminy Lisewo. Na tej podstawie wyznaczono cele horyzontalne i szczegółowe. Następnie zaproszono przedsiębiorców do zgłaszania propozycji projektów, które będą realizowane przez nich samodzielnie oraz we współpracy z samorządem gminy. Wstępna wersja Lokalnego Programu Rozwoju Gospodarczego została przekazana do konsultacji społecznych. Projekt został umieszczony na stronie internetowej gminy. Zainteresowani mogli zgłaszać swoje uwagi w formie e-mail na adres k.janus@lisewo.com.

Lokalny Program Rozwoju Gospodarczego gminy przyjmowany będzie w drodze uchwały Rady Gminy na wniosek Wójta na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Z 2021 r. poz. 1372)

2. Procedury monitoringu

Warunkiem urzeczywistnienia wizji i celów Lokalnego Programu Rozwoju Gospodarczego jest odpowiedni monitoring jego realizacji. Może się zdarzyć tak, że konieczne będą korekty w dokumencie. LPRG będzie monitorowany w cyklu dwuletnim. Procedury monitoringu oparte będą o systematyczne sprawdzanie stopnia realizacji wskazanych w programie propozycji projektów oraz wskaźników kontekstowych. Procedury monitoringu oparte będą o

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

systematyczne sprawdzanie stopnia realizacji wskazanych w programie propozycji projektów oraz wskaźników kontekstowych. Narzędziem, które posłuży do badania stopnia realizacji celów będzie karta monitoringu. Proces wdrażania dokumentu będzie następował jednocześnie z obserwacją zmian sytuacji społeczno – gospodarczej Gminy Lisewo oraz uwarunkowań i trendów występujących w otoczeniu. Mogą one bowiem zadecydować o konieczności wprowadzenia zmian w dokumencie. Pozyskanie informacji na temat realizacji poszczególnych celów będzie zadaniem odpowiednich referatów, jednostek organizacyjnych oraz podmiotów zewnętrznych (gospodarcze, społeczne, itp.)

Źródła, z których pracownicy będą czerpać dane to przede wszystkim:

- informacje będące w dyspozycji przedsiębiorców na obszarze gminy,
- informacje pochodzące z badań własnych.

Karta monitoringu realizacji projektów przyjętych w LPRG

Cel horyzontalny	
Tytuł projektu	
Czas realizacji	
Zakres zrealizowanych działań	
Zidentyfikowane problemy	
Podjęte/planowane działania naprawcze	
Planowany budżet	

Gmina Lisewo

Dobra droga do celu

Wykonany budżet	

3. Procedury ewaluacji

- Ewaluacja *ex-ante* – przeprowadzona przed opracowaniem LPRG, obejmująca przygotowanie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, konsultacje założeń programu z interesariuszami oraz przyjmowanie propozycji projektów. Działanie te zgodne są z procedurami ewaluacji zapisanymi w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057.)
- Ewaluacja *on-going* – będzie realizowana w trakcie wdrażania programu. Pozwoli na usprawnienie całego procesu wdrażania programu, poprzez identyfikację zagrożeń, które nie zostają dostrzeżone na etapie monitoringu, gdyż dotyczą głównie otoczenia zewnętrznego (jak chociażby zmieniające się prawo). Dzięki temu możliwe będzie wprowadzenie istotnych korekt w programie, w czasie jego obowiązywania
- Ewaluacja *ex-post* – będzie przeprowadzona po zakończeniu wdrażania LPRG. Pozwoli na ocenę efektów zrealizowanych projektów w oparciu o kryteria: skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości. Sprawdzone zostanie, czy zakładane wskaźniki kontekstowe zostały osiągnięte, a tym samym, czy nastąpił wzrost konkurencyjności, innowacyjności, przedsiębiorczości i produktywności oraz współpracy na terenie Gminy Lisewo (osobno analizowane będą wskaźniki odnoszące się tylko do projektów gminnych, a osobno te dotyczące partnerów).